

TIJDSCHRIFTBESPREKINGEN

Over de voorstellen van de commissie Péc-Wesselings inzake de vereenvoudiging van de spelling der bastaardwoorden is in *Paedagogische Studiën* tot dusver niet geschreven. Voldoende motief om enige aandacht te schenken aan de septemberaflevering van *Persoon en Gemeenschap*, welke aflevering enkele artikels over spellingvereenvoudiging bevat. Een van de hand van ondergetekende: *Spellingvereenvoudiging. Onderwijskundige en sociale noodzakelijkheid*, overeenkomstig de titel van het boekje, in samenwerking met de Algemene Nederlandse Onderwijzers Federatie (A.N.O.F.) geschreven, een tweede van de hand van Dr. H. Gijssels over de vraag: *Is een reglementering van de spelling van de wetenschappelijke bastaardwoorden gewenst?* Dr. Gijssels is als lector werkzaam aan een natuurwetenschappelijk instituut, nl. aan het Laboratorium voor dierkunde-morfologie en -systematiek van de Gentse universiteit, en als zodanig rechtstreeks bij de kwestie betrokken.

Gijssels reageert eerst met zijn artikel op het adres door een groot aantal hoogleraren en wetenschappelijke medewerkers 9 juni 1967 aan de Nederlandse minister van Onderwijs en Wetenschappen overhandigd. Het is bekend dat dit adres zich richt tegen vele door de commissie Péc-Wesselings voorgestelde wijzigingen. Gijssels neemt een ander standpunt in. Het gaat hem niet om de strikt wetenschappelijke termen die alleen door vakmensen in vakliteratuur worden gebruikt. „Die blijven onveranderd, daar kan geen discussie over bestaan”. Anderzijds meent hij dat wetenschappelijke bastaardwoorden die in de omgangstaal zijn opgenomen, wel aan de Nederlandse spellingregels dienen te gehoorzamen. *Typhus* en *rhinoceros* zijn in 1954 omgevormd tot *tyfus* en *rinoceros*; hij aanvaardt de volledige vernederlandsing *tifus* en *rinoseros*.

De twijfel begint, zoals steeds, bij de grensgevallen. Wat gebeurt er met woorden als *glucose*, *thalidomide*, *myxomatose* die vrij geregeld in de publieke belangstelling komen; wat met *epithelium* en *pharynx*, die al jaren vernederlandst worden tot *epitheel* en *farynx*?

Homoniemenvrees acht hij niet verantwoord. In de wetenschappelijke terminologie is het aantal homoniemen uiterst gering. De voorbeelden in het adres der geleerden zijn grote uitzonderingen; in een geschreven tekst zullen zij zeker ook niet worden verward.

Belangrijker acht hij het gevaar voor verstoring van de continuïteit van het woordbeeld. Daar staat dan weer zijn persoonlijke ervaring tegenover. „Wanneer wij na het doorwerken van verscheidene Engelse, Franse en Duitse publikaties over elektroforese (electrophoresis, électrophorèse, Elektrophorese) een dito Nederlandse tekst inkijken, dan ondervinden wij helemaal geen hinder naar aanleiding van die vier verschillende schrijfwijzen, sterker nog, het is slechts uitzonderlijk dat wij ze opmerken”. Alle aandacht gaat immers naar de inhoud. In de omgangstaal ingeburgerde weten-

schappelijke termen dienen z.i. de moderne spelling te volgen, óók de enigszins de omgangstaal rakende wetenschappelijke bastaardwoorden. Hij wenst voor beide groepen reglementering, een reglementering die „logisch, eenvoudig en soepel” moet zijn. En zonder uitzonderingen. In feite eerder een afspraak dan een reglementering.

Gijsels illustreert zijn betoog nader met een lijst van dertig wetenschappelijke termen. Naast deze termen geeft hij het Nederlandse bastaardwoord in de sinds 1954 overwegend geaccepteerde spelling en in wat hij noemt de Mogelijke spelling 1968, een lijst die hij als „probleemstelling” aanduidt.

We nemen uit dit dertigtal enkele voorbeelden over van wat – voor ons – min of meer bekende termen zijn.

Wetenschappelijke term	Nederlands bastaardwoord	Mogelijke spelling 1968
blijft uiteraard onveranderd	sinds 1954 overwegend ter discussie geaccepteerde spelling	
Ichthyosauri os quadratum thoracalis	Ichtyosauriërs quadraat thorakaal	ichtiosauriërs kwadraat torakaal
Ranunculaceae aethyleen biophysica	Ranunculaceeën ethyleen biofysica	ranunkulaseën etileen biofizika

Gijsels acht het mogelijk „voor de rationele taal, die de wetenschappelijke vaktaal bij uitstek toch is of behoort te zijn, buiten alle emotionaliteit en woordmystiek om een schrijfwijze aan te houden die steunt op een afspraak volgens enkele logische en eenvoudige regels”. De vraag blijft: Volgens welke?

VAN DER V.

Tijdschrift voor Opvoedkunde 13e jaargang, 1967-1968, no. 4 en 5. No. 4 opent met het eerste gedeelte van een studie van J. van Damme te Leuven over Bollnow: *De hedendaagse filosofische stromingen in hun betekenis voor de pedagogiek, volgens Otto Friedrich Bollnow*. Bollnows pedagogiek kan niet begrepen worden zonder een grondig inzicht in zijn filosofische arbeid. In dit fragment schrijft Van Damme uitvoerig en helder en grondig, over Bollnows visie op levensfilosofie en existentiële filosofie en over zijn filosofie van de nieuwe geborgenheid. In een tweede artikel zal hij de filosofische antropologie en zijn antropologische benaderingswijze in de pedagogiek behandelen.

Yves vanden Auweele, eveneens te Leuven, geeft een historisch overzicht over *Jeugdbeleid, opvoeding en jeugdwerk in de Deutsche Demokratische Republik*. Hij verdeelt het tijdvak 1945–heden in vijf perioden:

1. Periode van de anti-fascistisch-democratische orde (1945-1947).
2. De overgang naar de opbouw van de basis van het socialisme (1947-1952).

3. Fase van de opbouw van het socialisme (1952-1958).
4. Fase van het zich ontplooiende socialisme (1958-1963).
5. Fase van de alles omvattende opbouw van het socialisme (1963 . . .).

Deze vijf fasen zijn volgens de schrijver „geen achterafbenoemingen van voorbije perioden”, maar zij liggen binnen een van te voren vastgestelde evolutie. Opmerkelijk is volgens de schrijver, dat de jonge mensen niet zo zeer als jeugdigen dan wel als jong-volwassenen worden benaderd. „Zeer jong reeds worden ze au sérieux genomen en krijgen ze zware verantwoordelijkheid te dragen in het kader van de opbouw der socialistische maatschappij”, waarbij ze „helemaal niet slecht aan hun trekken” komen.”

In No. 5 schrijft R. vandenBerghe, weer te Leuven, over *Wetenschappelijke begeleiding van de onderwijsvernieuwing*. Een degelijke studie die zeker ook voor Nederlandse lezers van belang is. Vooral omdat de schrijver blijk geeft goed op de hoogte te zijn van de „interessante pogingen”, die in Nederland ondernomen worden „om de vernieuwingsideeën op een systematische wijze tot de practici te laten doordringen”. Hij kent het werk van de Pedagogische Centra en dat van de vele auteurs, die zich hier te lande met dit probleem en aanverwante problemen bezighouden. Hij noemt o.a. Brus, Van Gelder, De Hey, Van der Meer, Velema, Verhaak, Wielenga, Wilmink.

Op blz. 266 en 267 is opgenomen het resultaat van een enquête, welk resultaat we gaarne onder de aandacht van onze Nederlandse wetenschappelijke begeleiders brengen. We achten deze enquête belangrijk genoeg om er onder Pedagogisch Nieuws op terug te komen.

In het tweede artikel van deze aflevering behandelt A. W. H. van Dongen, werkzaam aan het Instituut voor Sociologie van de Rijksuniversiteit te Leiden *De rechten van de maatschappelijke achterhoede als sociaalpedagogische opgave*. Van Dongen pleit „voor axiologische theorievorming, omdat het ons nu gaat om de rechten van mens en kind en omdat het ons nu gaat om de maatschappelijke achterhoede”. Het onderwerp herinnert aan Grandia's dissertatie.

VAN DER V.

Paedagogica Historica VIII, 1.

Paedagogica Historica, het internationale tijdschrift voor de geschiedenis der pedagogiek, waarover we in vorige jaargangen van *Paedagogische Studiën* reeds schreven, blijkt zich uitstekend te kunnen handhaven. Het verschijnt, zoals bekend is, tweemaal per jaar. Onlangs is het eerste deel van de achtste jaargang verschenen, een boekwerk van 318 bladzijden. De artikelen zijn afkomstig van medewerkers uit Engeland, de Verenigde Staten, Peru, Duitsland en Nederland, wat een gevarieerde inhoud waarborgt.

Het Nederlandse artikel is van Mevr. Ir. K. C. Lambert-Anema. Zij herdenkt haar voorganger: *Kees Boeke (1884-1966)*. Of liever: Zij laat Boeke opnieuw spreken in uitvoerige citaten, maar vooral door de beginselen op

te nemen, waaraan een Werkplaats Kindergemeenschap volgens Boekediende te voldoen, zou zij deze naam mogen dragen.

N. Hans (London) schrijft over de Verlichting in de Zuidelijke Nederlanden: *The Austrian Netherlands: „La diffusion de la lumière”*. Een artikel zoals we dat van Hans kennen. Overvloedig feitenmateriaal, gerangschikt langs grote lijnen, verantwoorde conclusies. De reorganisatie van het onderwijs in de tweede helft der achttiende eeuw is vooral het werk geweest van Patrice François, Comte de Neny, „deeply impressed by the ideas of the French „philosophes” and the policy of „Aufklärung”.

Boeiend is vooral ook het artikel van B. Carmon Hardy (Fullerton, California) „*Et vocasti gentes in hereditatem tuam*”: *Secular knowledge and the early Christians*. Naar de tekst van Augustinus' *Belijdenissen* VII 9: En gij hebt de heidenen geroepen tot uw erfdeel. De oudste Christenen hebben het maar moeilijk gehad met die klassieke literatuur. Die literatuur is bewonderd, aanvaard, benut, verguisd, verworpen. Voor die onzekere houding heeft het Christendom volgens Hardy's slot zwaar moeten betalen: „The cautious flirtation of early Christian humanists with heathen thought had required simile and justification. This was not enough. For, by calling the gentiles into its heritage, Christianity was forced to a restatement of its own identity and purposes. The consequence was a millennium of sterility and withdrawal”.

Van de verdere artikelen noemen we:

Lilian Sanderson (Chalfont St. Giles, Buckinghamshire):

The development of girls' education in the northern Sudan (1898-1960);

Rudolf Schmidt (Saarbrücken) *Die geschichtliche Entwicklung des Volksschulbaues in Deutschland (II)*.

VAN DER V.